

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 358/04-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. novembra 2004 predbežne prerokoval sťažnosť Ivana Šucha, bytom V., zastúpeného advokátkou JUDr. M. S., B., vo veci porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Brezno v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 107/2001 a takto

r o z h o d o l:

Sťažnosť Ivana Šucha **o d m i e t a** pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. augusta 2004 doručená sťažnosť Ivana Šucha (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Brezno (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 107/2001.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza: «Sťažovateľ podal na Okresnom súde v Brezne návrh na začatie konania v občianskoprávnej veci, ktorý je vedený na Okresnom súde v Brezne pod č. k. 4 C 107/2001 vo veci navrhovateľa Ivana Šucha proti odporcom A. M. a spol. o určenie vlastníctva a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. (...) Následne navrhovateľ svoj žalobný návrh upravil a to jednak podaním z 2. 5. 2002 a zo 7. 1. 2003. Navrhovateľ sa domáhal určenia vlastníckeho práva k dvom domom – číslo súpisné ... a číslo súpisné V konaní sa vykonávalo dokazovanie, súd vykonal tri pojednávania: 21. 5. 2002, 24. 9. 2002 a 24. 1. 2003. Navrhovateľ sa po celý čas v konaní snažil preukázať, že časť predmetných nehnuteľností (dom č. ...) patrí výlučne rodine Š. (t. j. jeho nebohým rodičom) a časť nehnuteľností (dom č. ...) patrí v polovici rodine Š. a v polovici rodine odporcov (rodine M.). Súd v tomto smere aj vykonával dokazovanie. Vtedajší právny zástupca navrhovateľa predkladal do súdneho spisu listinné dôkazy svedčiace o vlastníckom práve právnych predchodcov navrhovateľa, od ktorých (síce nesprávne) titulom dedenia odvodzoval svoje vlastnícke právo. O vlastníckom práve právnych predchodcov navrhovateľa sa jednalo na pojednávaní dňa 21. 5. 2002, ďalšie pojednávania boli len „informačné“ a boli odročené.(...)»

Keďže návrh navrhovateľa nebol úplne správny, upravil (po zmene právneho zástupcu) svoj návrh tak, aby rešpektoval hmotnoprávne ustanovenia o dedení. Návrh upravil v tom smere, že už nežiadal určenie vlastníctva priamo sebe ako dedičovi (nakolko na to nemal právny titul), ale určenie týchto nehnuteľností do dedičstva po svojich rodičoch. A to z toho dôvodu, že v uvedenom súdnom konaní súd nemôže nahrádzať dedičské konanie. Zároveň doplnil dôvody, na základe ktorých sa domáha uvedeného nároku.(...)

Podstata súdneho sporu však zostala rovnaká – určenie vlastníctva do dedičstva po poručiťoch (namiesto určenia vlastníctva priamo dedičovi). S tým súvisí nerozlučné spoločenstvo účastníkov konania – na strane navrhovateľa, či odporcov musia byť všetci právni nástupcovia – navrhovateľ teda rozšíril žalobu o účastníkov na strane navrhovateľov.

Okresný súd v Brezne návrh na pripustenie zmeny návrhu a návrhu na rozšírenie o účastníkov zamietol Uznesením 4 C 107/2001-97 zo dňa 14. 7. 2004.

Zamietnutie pristúpenia ďalších účastníkov na strane navrhovateľov (I. výrok) s ohľadom na aktívnu legitimáciu súvisí so zamietnutím zmeny návrhu vo veci samej (II. výrok). Zamietnutie návrhu na pripustenie zmeny návrhu v II. výroku rozhodnutia odôvodnil súd tak, že výsledky doterajšieho konania nemôžu byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu. (§ 95 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku).

Súd ďalej svoje rozhodnutie v II. výroku odôvodnil tak, že navrhovateľ žiada v novom návrhu rozhodovať na úplne inom skutkovom základe a o inom nároku, než bola pôvodne podaná žaloba (záver 4. strany Uznesenia). Pritom tvrdíme, že skutkový základ žaloby zostal rovnaký. Ako uvádzame vyššie, súd vykonal len jedno pojednávanie, kde sa vykonávalo dokazovanie. Boli vypočutí účastníci konania, súd mal predložené listinné dôkazy, a to všetko na preukázanie oprávnenosti už zmeneného návrhu – teda určenia nehnuteľností do dedičstva po rodičoch navrhovateľa (teda nie priamo jemu ako dedičovi ako nesprávne žaloval v pôvodnej žalobe).»

Podľa názoru sťažovateľa uznesením okresného súdu zo 14. júla 2004 vo veci sp. zn. 4 C 107/2001 bolo porušené jeho základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a preto navrhuje, aby ústavný súd prijal tento nález:

„1. Uznesením Okresného súdu v Brezne č. k. 4 C 107/2001-97 zo 14. 7. 2004 v II. výroku, ktorým súd nepripustil zmenu návrhu navrhovateľa bolo porušené základné právo Ivana Šucha na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Uznesenie Okresného súdu v Brezne č. k. 4 C 107/2001-97 zo 14. 7. 2004 v II. výroku, ktorým súd nepripustil zmenu návrhu navrhovateľa zrušuje a vracia vec Okresnému súdu v Brezne na ďalšie konanie.

3. Ivanovi Šuchovi priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 50.000,- Sk (päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Brezne povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

4. Okresnému súdu v Brezne ukladá zaplatiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia na účet advokátky JUDr. M. S. do 1 mesiaca od právoplatnosti nálezu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh vrátane sťažnosti predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovateľ namieta, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 107/2001 došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. K porušeniu uvedeného práva došlo podľa názoru sťažovateľa tým, že okresný súd nevyhovел jeho návrhu o pripustení zmeny žalobného návrhu, čím porušil zásady Občianskeho súdneho poriadku. Podľa sťažovateľa možnosť zmeniť žalobný návrh v priebehu konania je významné právo každého navrhovateľa pred všeobecnými súdmi, ktoré nemôžu, najmä v prípadoch, kde proti ich rozhodnutiu nie je

možné podať opravný prostriedok, rozhodovať v rozpore so základnými princípmi procesného práva a takým spôsobom porušovať ústavné právo na súdnu ochranu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, predovšetkým ak by všeobecný súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 8/01) alebo v prípade opravných konaní by všeobecný súd odmietol opravný prostriedok alebo zastavil o ňom konanie bez toho, aby ho meritórne preskúmal a rozhodol o ňom v spojitosti s napadnutým súdnym rozhodnutím.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde nie je sťažnosť prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na odôvodnenie napadnutého uznesenia okresného súdu, ktorým zmenu návrhu nepripustil, podľa ktorého: *„Keby súd pripustil zmeny návrhu tak ako sa ich domáhal navrhovateľ aj ohľadne rozšírenia okruhu účastníkov na strane navrhovateľa aj ohľadne zmeny samotného petitu s osobitným odôvodnením tak ako je to uvedené aj v podaní zo dňa 17. 03. 2004 súd by začal teda konať na úplne inom skutkovom základe s iným okruhom účastníkov konania na strane navrhovateľa o inom nároku navrhovateľom než bola pôvodne podaná žaloba, teda celé konanie by muselo začať odznovu, čo je v rozpore so zásadou hospodárnosti súdneho konania.“*

Ústavný súd zdôrazňuje, že možnosť zmeniť žalobný návrh v priebehu konania je významné právo každého navrhovateľa v konaní pred všeobecnými súdmi. Účastníkom skutočne patrí oprávnenie určiť „program“ pre súd uvedením žalobného návrhu, určenia nároku, o akom má súd rozhodovať, prípadne rozsah uplatnenia tohto nároku. Je výsostným (slobodným) právom účastníka rozhodovať o tom, aký procesný materiál súdu predloží. To však neznamena, že súd má bezvýhradnú povinnosť stotožniť sa s návrhom a subjektívnym názorom účastníkov konania.

Podľa § 95 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku súd nepripustí zmenu návrhu, ak by výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu (...).

Dispozícia účastníka konania, ktorou chce meniť svoj návrh, nie je neobmedzená. Zmenený návrh je vo svojej podstate novým návrhom, o ktorom rozhoduje súd v tom istom (pôvodnom) konaní. Je na rozhodnutí súdu, či pripustí alebo nepripustí zmenu návrhu. Pokiaľ by výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu, súd zmenu nepripustí a po právoplatnosti uznesenia pokračuje v konaní o pôvodnom návrhu. Súd obyčajne nepripustí zmenu návrhu iba vtedy, ak by v dôsledku tejto zmeny prišli nazmar doterajšie výsledky konania. Posúdenie, aké sú výsledky doterajšieho konania, a či tieto môžu alebo nemôžu byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu, patrí výlučne do právomoci súdu. Súd pri svojej úvahe dbá najmä na hospodárnosť konania, teda, aby výsledky doterajšieho konania mohli byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu.

Podľa názoru ústavného súdu okresný súd bol oprávnený preskúmať a vyhodnotiť doterajšie výsledky konania podľa vlastnej úvahy aj z hľadiska procesnej ekonómie.

Ústavný súd pripomína, že vzhľadom na podstatu základného práva na súdnu ochranu nemohol okresný súd v tomto prípade využiť svoje oprávnenia dané mu § 95 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku pri rozhodovaní o nevyhovení pripustenia zmeny žalobného návrhu porušiť základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Vychádzajúc z obdobnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu (napr. IV. ÚS 292/04, III. ÚS 308/04, III. ÚS 316/04 a IV. ÚS 321/04) ústavný súd záverom konštatuje, že sťažnosť bolo potrebné odmietnuť pre neprípustnosť vyplývajúcu z § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Takýmto iným právnym prostriedkom je podľa ústavného súdu možnosť podania novej žaloby, ak budú splnené zákonné predpoklady na prípustnosť a dôvodnosť takejto žaloby podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. K tomu treba dodať, že napadnuté uznesenie nevytvára prekážku veci rozsúdenej a nebráni tak podaniu novej žaloby. Tieto závery ústavného súdu tiež potvrdzuje aj sám sťažovateľ vo svojej sťažnosti, keď uvádza *„Je pravdou, že navrhovateľ by sa mohol domáhať svojho práva novou žalobou (...)“*.

Z uvedených dôvodov ústavný súd odmietol sťažnosť s poukazom na neprípustnosť takejto sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Zároveň bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa, keďže ústavný súd odmietol sťažnosť v celom rozsahu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. novembra 2004